

Jak to bylo se Silvestrem a Novým rokem

Termín konce starého a začátku nového roku, připadající v současnosti na 31. prosince a 1. ledna, se napříč věky a kulturami značně lišil.

Pro většinu rolnických kultur začínal nový hospodářský rok na jaře s novým vegetačním obdobím. Staří Slované slavili Nový rok ve dnech zimního slunovratu. Křesťanská církev si zase jako první novoroční den zvolila

nejprve 6. leden (Zjevení Páně) a od 4. století pak 25. prosinec (Narození Páně).

1. leden byl jako 1. den nového roku přijat v roce 46 př. n. l., kdy Julius Caesar zavedl juliánský kalendář. Toto datum bylo vybráno podle dne, kdy nastupovali do úřadu noví konzulové, a jako počátek občanského kalendáře platí dodnes.

A jakže se u nás tyto dny původně slavily a které zvyky s nimi byly spojeny? Především kvůli tomu, že termín konce a začátku civilního kalendáře nevycházel z hospodářského cyklu, jímž se naši předci řídili především, vztahuje se k těmto dnům jen nemnoho zvyků.

Silvestrovské bujaré oslavy

doprovázené přemírou jídla a pití, smíchem a ohňostroji byly lidovému prostředí dlouho cizí. Poslední den v roce byl většinou spojen s klidným očekáváním příchodu nového roku. Aby do nastávajícího roku vstupovali lidé čisti a zdraví, obvykle se tohoto dne pečlivě myli. K Silvestru se rovněž vázal zákaz praní prádla – viselo-li totiž někde přes silvestrovskou noc, značilo to, že někdo ve stavení zemře.

Nový rok byl považován za osudový den, jehož průběh mohl pozitivně i negativně ovlivnit celý nadcházející rok, jak dokazuje dodnes rozšířené rčení: „jak na Nový rok, tak po celý rok.“ Jinak však ani tento den neměl v lidové tradici velký význam. Teprve 20.

století přineslo nové pověry, které už ale nejsou spojeny se zajištěním dobré úrody či zdravím, nýbrž spíše s plnou peněženkou. Vžil se např. zvyk nejíst maso opeřenců, aby štěstí neuletělo, jak dokládá výpověď staříčka z Rožnova: „Na Nový rok sme nikdy neměli drůbež, protože všechno štěstí by s nů ulétlo“, zato bylo vhodné jíst čočku, která měla přinést v nastávajícím roce hojnost peněz.

Hezké oslavy Silvestra a na Nový rok veselou mysl, žádné sváry a plný talíř čočky, aby byl celý nový rok 2013 lepší, než jaký nám připravila naše vláda.

Mgr. Milada Fohlerová, etnograf, Muzeum regionu Valašsko, Vsetín, Foto: Deník